

XIX. EÖTVÖS KONFERENCIA

Program- és absztraktfüzet

Eötvös József Collegium
2018. április 20–21.

PROGRAM

INFORMATIKA SZEKCIÓ

(„A” szekció, szombat 16:15–17:55)

- 16:15–16:35 **Podlovics Péter Dávid:** Haskell modulok portolhatóságának javítása
- 16:35–16:55 **Luksa Norbert:** Haskell programok párhuzamosítása refaktorálással
- 16:55–17:15 **Leitereg András:** Masszívan párhuzamos architektúrák generatív programozása
- 17:15–17:35 **Benics Balázs:** A „Strict aliasing” szabály megsértésének detektálása
- 17:35–17:55 **Kocsis Ábel, Bór Dorina:** Gerincgörbűletek kirajzolása sugárterhelés-mentesen

„B” SZEKCIÓ

FILOLÓGIA ÉS FORDÍTÁS SZEKCIÓ

(„B” szekció, szombat 10:15–12:15)

- 10:15–10:45 **Vrabély Márk:** A magyar nyelvű kódexek másolói hibái
- 10:45–11:15 **Filyó Fanni:** Az "elmondhatatlan" nyelvi ábrázolása a holokausztirodalomban
- 11:15–11:45 **Kató Áron:** "A lehetetlen művészete" – A dán krimifordítás módszertani kérdései
- 11:45–12:15 **Érsek Csenge:** Fordítói stratégiák és nézetek – egy finn-magyar környezetben végzett esettanulmány eredményei

NYELVTUDOMÁNY SZEKCIÓ

(„B” szekció, szombat 13:15–15:45)

- 13:15–13:45 **Havasi Zsuzsanna:** Periratok a szerkesztői munka tükrében
- 13:45–14:15 **Ballagó Júlia:** Társas viszonyok deiktikus megjelenítése egy korai grammatikában
- 14:15–14:45 **Bajzát Tímea Borbála:** „Ha megfogalmazni sem tudod...” – A tud + főnévi igenév kompozitumszerkezet szórendi mintázatai
- 14:45–15:15 **Szláwich Eszter:** Ágenstestesülés a tetszikelő konstrukciókban
- 15:15–15:45 **Roskó Mira:** Metaforikus összetételek értelmezési stratégiái

HUMÁN NEVELÉSTUDOMÁNY SZEKCIÓ

(„B” szekció, szombat 16:00–18:00)

- 16:00–16:30 **Bali Cintia:** Interaktív könyvek az óvodában - *A kiskakas gyémánt félkrajcárja* című interaktív mesekönyv felidézésre gyakorolt hatásának empirikus vizsgálata
- 16:30–17:00 **Vas János:** A digitális pedagógia új útjai Magyarországon – avagy a videojátékokkal történő oktatás lehetőségeinek vizsgálata egy egyetemi kollokvium keretein belül
- 17:00–17:30 **Rálik Alexandra:** A magyarul tanuló orosz beszélő nehézségei az igeekötő-használat elsajátítása terén
- 17:30–18:00 **Barabás Gergő:** Középiskolás diákok angol nyelvű kémiai szakkifejezések kiejtési nehézségeinek vizsgálata

18:00–18:10 *Kávészünet*

NYELVTUDOMÁNY SZEKCIÓ

Szekcióvezető: Kugler Nóra
(„B” szekció, szombat 13:15–15:45)

13:15–13:45

Havasi Zsuzsanna

Eötvös Loránd Tudományegyetem, Eötvös József Collegium

Periratok a szerkesztői munka tükrében

Középmagyar kori periratainkra jellemző, hogy bár a nyelvstudomány az élőbeszédet tükröző forrásokként tekint rájuk, kérdéses, hogy a megjelenő nyelvi adatok mennyiben a tárgyalótermi diskurzus során elhangzottak pontos rögzítése, illetve mennyiben a jegyzői kiemelés, átfogalmazás, áttétel megtestesítői. További probléma lehet a perek esetében a szerkesztői válogatás, kiemelés kérdése, amelyek következtében a nyelvészeti vizsgálatok is egy elsősorban (jog)történeti-néprajzi fókusszal szerkesztett anyaggal dolgozhatnak.

Vizsgálódásom során ezeket a háttérproblémákat teszem központi kérdéssé, és vázolóan középmagyar írásbeli periratok egy olyan feldolgozási formáját, amely fokozottan számol a jegyző és a szerkesztők munkájával. Ezáltal az eddigi, élőbeszédszerűséget kiemelő megközelítéstől eltávolodva egy olyan megközelítést ajánlok, amely a periratokat a jegyző, a szerkesztők és a mai olvasó kommunikációjaként értelmezi. Kiemelem, hogy a jegyző-mai olvasó kommunikáció a szerkesztők közvetítésével jön létre, fontos eleme a befogadást segítő magyarázatok, összefoglalók beiktatása. A munka elméleti keretét a történeti szociopragmatikai szemlélet mellett a kritikai diskurzuselmélet adja, a diskurzusok átörökítését, a társadalomra tett hatást a jegyző szerkesztőkre tett hatásával állítom párhuzamba, amelyet szerkesztői összefoglalókon, regesztákon keresztül érek el. Emellett megkísérlem leleplezni a jegyző által a szerkesztőig öröklött társadalmi kontextusokat házaspárok női vádlottjainak kezelését kiemelve.

Kutatásom kérdésfelvetése tehát, hogy a jegyzők nyelvhasználatukkal koruk hatalmi viszonyokat képesek-e átadni a modern szerkesztőknek, vagy pedig a szerkesztési munkálatok során – részben összhangban, de más fókusszal a szerkesztők deklarált kritikai nézőpontjával – sikerül-e leleplezniük a diskurzusok mögötti hatalmi viszonyokat. További célom a genderhez kapcsolódó anomáliák feltárása az anyagban. Így alkalmazott nyelvészeti szempontból érdekes a vizsgálódás a forráskiadások jegyzeteinek, összeállításának kérdéskörében is, rámutat arra, hogy a szerkesztők szövegei milyen mértékben tükrözhetik a történeti viszonyok társadalmi és diszkurzív gyakorlatát.

AZ EMBERI ERŐFORRÁSOK MINISZTERIUMA (NKP-17-2 KÖDSZÁMÚ ÚJ NEMZETI KIVÁLÓSÁG PROGRAMJANAK TÁMOGATÁSÁVAL KÉSZÜLT)

13:45–14:15

Ballagó Júlia

Eötvös Loránd Tudományegyetem, Eötvös József Collegium

Társas viszonyok deiktikus megjelenítése egy korai grammatikában

A társas megismerő tevékenységként értelmezett nyelv történetisége úgy fogható fel mint a dinamikus jelentésképzés alakulásfolyamata, amelyet a tapasztalati térnek, a diskurzusok résztvevőinek, illetve a kommunikációs igényeknek a történeti változása motivál (vö. Csontos

2013, Jucker 2014). Előadásom célja, hogy egy esettanulmányon keresztül bemutassam, hogy a funkcionális pragmatikai szemlélet történeti szövegek elemzésében is érvényesíthető. Kutatási kérdésem, hogy a történeti szöveg hogyan értelmezhető dinamikus konstruálásként: célom feltárni, hogy egy korai grammatika szerzője milyen társas deiktikus műveletek segítségével konstruálja meg az olvasóhoz fűződő viszonyát, illetve attitűdjét. A kvalitatív elemzéshez Szőnyi Nagy István 1695-ben írt Magyar Oskola című grammatikatanítási-módszertani munkáját használom fel, amely Toldy Ferenc Corpus Grammaticorum (1866) című gyűjteményes kötetében maradt fenn.

A vizsgálat kiindulópontja egyrészt az, hogy az írott, hagyományosan monologikusnak tekintett szövegek is diszkurzív jellegűek abban az értelemben, hogy ezeknek a szövegeknek a létrehozása is feltételezi a megértés választát (Bahtyin 1988). Másik elméleti alapvetésem, hogy a társas viszonyok és attitűdök – esetünkben a módszertani tankönyv szerzőjének az olvasóhoz való viszonyulása – nem előre adott tényezők, hanem a szöveg létrehozásakor diszkurzív konstruálási műveletek által jönnek létre (Tolcsvai Nagy 2013: 129–168).

Kutatásom középpontjában a személy- és attitűddeixis prototipikus kifejezőeszközei állnak: azok a személyes névmások, személyjelölő inflexiók morféimák, illetve megszólítóformák, amelyek a diskurzus résztvevőinek referenciaális azonosítását (Tátrai 2017) teszik lehetővé. Kvalitatív elemzési módszerem lényege, hogy ezeket a kifejezéseket tettem kerseshetővé saját jelölési rendszerem segítségével, így értelmezhetővé váltak a társas deixis kifejezőeszközei, amelyek több esetben a metapragmatikai tudatosság jelzéseiént is funkcionálnak.

Előadásomban először a szerző deiktikus önreprezentációját tárom fel, amely ráirányítva a figyelmet arra, hogy az énjelölés, a saját pozíció kijelölése által a szöveg létrehozója az olvasóhoz való társas viszonyulását is kifejezésre juttatja. Ezt követően a befogadó, azaz olvasó deiktikus megjelenítésének mintázatait mutatom be, amelyre jellemző, hogy bizonyos kommunikatív cselekvések esetében szinte mindig második személyű személyjelölés történik, míg más beszédaktusok (pl. az utasítások) esetében kifejezetten a személyhez nem lehorgonyzó igei és főnévi alakok használatával él a szöveg írója. Végül a többes szám első személyű deiktikus kifejezések funkciójáról elmondható, hogy ezek legtöbbször egyfajta empátiás attitűd kifejezésére szolgálnak.

Vizsgálatom egyrészt rámutat arra, hogy az oktatáshoz kapcsolódó műfajok a múlt vonatkozásában is előtérbe helyezik a befogadót, illetve az ő megértő tevékenységét. Másrészt az esettanulmány példaként szolgál arra is, hogy a funkcionális pragmatikai szemlélet a történeti szövegek értelmezéséhez is jól alkalmazható kiindulópontot ad.

14:15–14:45

Bajzát Tímea Borbála

Eötvös Loránd Tudományegyetem, Eötvös József Collegium

„Ha megfogalmazni sem tudod...”- A tud + főnévi igenév kompozitumszerkezet szörendi mintázatai

A magyar segédige + igenév szerkezet folyamatot jelöl, energiával kapcsolatos interakciót fejez ki két sematikus résztvevő között szekvenciális letapogatással. A konstrukcióban profilmeghatározó a segédige, de a komponensszerkezetek együttesen dolgoznak ki új szemantikai tartalmat (Tolcsvai Nagy 2013), kijelölése a profilmeghatározónak technikai eljárás (Tolcsvai Nagy 2015). Érdemes tehát kísérletet tenni arra, hogy a segédige kompozitumszerkezetek szörendi mintázatait vizsgálva gondoljuk újra a profilmeghatározás problematikáját. Jelen kutatás célja az, hogy a tud + főnévi igenév kompozitumon belül